

گزارش بحران خارج از کنترل چالش بزرگ دونالد ترامپ در خاورمیانه

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور منتخب آمریکا با بحرانی پیچیده و بغرنج در خاورمیانه روبه‌رو است. بیش از یک سال از حمله حماس به اسرائیل در ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ و ادامه درگیری‌های اسرائیل در غزه و لبنان گذشته است، اما هیچ نشانی از کاهش خشونت و درگیری دیده نمی‌شود. ریسپانسیبل استیت گرفت نوشت، خاورمیانه در آستانه جنگی فزاینده است که ممکن است پای ایالات متحده را نیز به میدان بکشد. حضور پررنگ واشنگتن در این بحران‌ها، نتیجه سیاستی طولانی‌مدت است که نه تنها نتوانسته راه‌حلی برای مشکلات بیابد، بلکه به پیچیدگی و شدت اوضاع نیز دامن زده است. دولت ترامپ برای خروج از این بن‌بست، باید سیاست‌های ایالات متحده در خاورمیانه را از تعریف‌کند و آنها را بر دواصل مهم «کاهش مداخله مستقیم» و «کاستن از اولویت بخشی به مسائل منطقه‌ای» استوار سازد.

◀ **چرخه تنش‌های خطرناک**

یکی از مهم‌ترین بحران‌های کنونی آمریکا، دخالت گسترده آن در جنگ‌های اسرائیل در غزه و لبنان و نیز افزایش تنش‌ها است. از نخستین روزهای جنگ در غزه و سپس در لبنان، مشخص بود که ایالات متحده صرفاً نقش همراه را ایفا می‌کند. سیاست منطقه‌ای واشنگتن غالباً واکنشی بوده و به تهدیدهای نمادین و هشدارهای بی‌اثر محدود شده است، این در حالی است که هم‌زمان به تأمین تسلیحات، پشتیبانی نظامی و حمایت دیپلماتیک از اسرائیل ادامه می‌دهد، مسیری که خود به شکل مستقیم در تداوم درگیری‌ها نقش دارد. جنگ‌های اسرائیل در غزه و لبنان فاقد اهداف سیاسی شفاف و دست‌یافتنی هستند. در غزه، اسرائیل هدف خود را نابودی حماس و بازگرداندن گروگان‌ها اعلام کرده است، اما این اهداف تاکنون محقق نشده‌اند و حتی برخی مقامات امنیتی اسرائیل نیز این دو هدف را در تعارض با یکدیگر می‌دانند. به گفته مقامات ارتش آمریکا، اسرائیل از نظر نظامی تمام ظرفیت خود را در غزه به کار گرفته است. اگرچه حماس ضرباتی را تحمل کرده اما همچنان به عنوان نیرویی مقاوم در صحنه باقی‌مانده و با تکنیک‌های نامنظم به مقاومت در برابر ارتش اسرائیل ادامه می‌دهد. این گروه حتی در مناطقی که اسرائیل ادعای پاکسازی آنها را دارد، دوباره ظاهر می‌شود و همچنان توانایی جذب نیروهای جدید را حفظ کرده است. اسرائیل خواهان حضور نظامی دائمی در غزه است، اما حماس چنین شرطی را برای آتش‌بس و آزادی گروگان‌ها نمی‌پذیرد. در لبنان نیز جنگ اسرائیل به سرعت در حال گسترش است.

آموس هوچستین، مشاور ویژه رئیس‌جمهور بایدن در خصوص درگیری‌های اسرائیل و حزب... اخیراً هشدار داده که شرایط «کاملاً از کنترل خارج شده‌است.» اسرائیل در لبنان به دنبال نابودی زیرساخت‌های نظامی و حزب... در جنوب کشور و بازگرداندن حدود ۶۰هزار شهروند اسرائیلی آواره‌شده از شمال اسرائیل است. اما همانند غزه، نشانه‌هایی از برنامه‌ریزی اسرائیل برای حضور طولانی‌مدت در لبنان به چشم می‌خورد. حزب... نیز با وجود تحمل خسارات سنگین، همچنان مقاومت سرسختانه‌ای از خود نشان می‌دهد و تا زمانی که درگیری‌ها با اسرائیل ادامه دارد، از هرگونه مذاکره سر‌باز می‌زند. این دو جنگ آمریکا را در قلب چرخه‌ای خطرناک از افزایش تنش‌ها و درگیری‌های منطقه‌ای قرار داده و به مسأله‌ای دشوار و حساس برای سیاست‌گذاران واشنگتن تبدیل کرده است.

◀ **هزینه‌های حمایت**

واشنگتن با حمایتی بی‌چون و چرا در کنار نتانیاهو ایستاده است، حمایتی که در حالی ادامه دارد که اسرائیل ریسک تقابل مستقیم با ایران را پذیرفته و حتی به نظر می‌رسد عمده‌تر تشدید این رویارویی تأکید می‌کند. ایالات متحده تاکنون دوبار در جریان این درگیری‌ها با ارسال کمک‌های نظامی به اسرائیل، از آن پشتیبانی کرده است. از اکتبر ۲۰۲۳ تاکنون، نیروهای آمریکایی در عراق و سوریه بیش از ۱۷۰ بار هدف حملات گروه‌های مقاومت قرار گرفته‌اند، حملاتی که به دلیل حمایت بی‌دریغ واشنگتن از جنگ‌های اسرائیل شدت یافته است. پیش از آخرین حمله اسرائیل به ایران در ماه اکتبر، آمریکا سامانه دفاع موشکی «تاد» را به همراه ۱۰۰ نیروی نظامی برای عملیاتی کردن این سامانه در اسرائیل مستقر کرد. نیروهایی که همچنان در منطقه حضور دارند. در این میان، نتانیاهو سیاست‌های خود را بازتعریف «واقعیت استراتژیک خاورمیانه» می‌داند و مصمم است تا به «پیروزی کامل» دست یابد. این حمایت بی‌قید و شرط آمریکا از جنگ‌های اسرائیل، هزینه‌های سنگینی برای منافع ملی آمریکا و ثبات منطقه به همراه داشته است. دونالد ترامپ رئیس‌جمهور منتخب، باید هرچه سریع‌تر به این حمایت نامحدود از سیاست‌های نتانیاهو پایان دهد، سیاست‌های آمریکا را از اسرائیل جدا سازد و روند خروج از این درگیری‌ها را آغاز کند.

شنبه ۱۹ • ۰۸ • ۱۴۰۳ شماره ۱۹۶۶ سال هفتم ۷ جمادی‌الاول ۱۴۴۶ / ۹ نوامبر ۲۰۲۴

جواد هروی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

به دولت فرصت می‌دهیم اما نقدها آغاز خواهد شد

تنها نوری قزلبچه و عراقچی در دولت خوب عمل کردند

توقعاتی در زمینه حذف فیلترینگ وگشت ارشاد از دولت وجود دارد

آرمان ملی - احسان اسقایی: دل‌نگرانی‌ها از دولت چهاردهم و عملکرد آن در حال افزایش است. حدود ۱۰۰ روز از عمر دولتی گذشته که بخشی از جامعه برای ایجاد تحول در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی به آن امید بسته‌اند. شخص رئیس‌جمهور در ابتدای راه و در مسیر انتخاب وزرا زیر انتقاد منتقدان قرار گرفت که وزرای دولت نمی‌توانند در جهت تحقق وعده‌های شخص رئیس‌جمهور عمل کنند و در آینده نزدیک این جریان اصلاحات است که باید پاسخگوی جامعه و بدنه سیاسی و اجتماعی خود باشد. اما اکنون و در زمان انتخابات مدیران ارشد استانی همان دغدغه‌ها تشدید شده، چراکه عموماً استاندارهایی انتخاب شده‌اند که دیدگاه خاص دارند که آن دیدگاه‌ها منطبق با دیدگاه و شعارهای دولت نیست. این انتصابات باعث شده جوانان اصلاح‌طلب که به دولت امید بسته‌اند نتوانند از این عملکرد دولت

◀ **عملکرد دولت چهاردهم در ۱۰۰ روز گذشته را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ عموم جوانان اصلاح‌طلب از انتصابات دولتی که برای رای آوری آن زحمت کشیده‌اند، گلایه دارند و نگران تحقق وعده‌ها هستند.**

حزب اعتدال و توسعه به عنوان حزب حامی دولت عملکرد آن را مورد بررسی قرار داده است. اخیراً انتقاداتی از سوی اصلاح‌طلبان به انتصابات در دولت شنیده می‌شود و جوانان اصلاح‌طلب نسبت به برخی عملکردهای دولت نقد دارند که در حزب اعتدال توسعه در شورای مرکزی و دبیران استان‌ها نیز دیده می‌شود. آنچه در نشست شورای مرکزی به آن رسیدم این است که واقع‌گرایانه و صبورانه و نه آرمانی به عملکرد ۱۰۰ روزه گذشته دولت بنگریم، ما قائل به فرصت برای دولت هستیم اما این فرصت برای بلندمدت نیست. ما می‌پذیریم که ۶ ماه اول دولت زلمات تجهیز کارگاه دولت است و باید اقدامات اولیه انجام شود و باید تعامل با دستگاه‌ها و نهاد‌های مختلف انجام شود اما این مهم باعث نمی‌شود دولت را مختار بگذاریم و دولت را نقد نکنیم که دولت هم در طول چهار سال فقط شعار بدهد.

◀ **پس فکر می‌کنید که نقدها به دولت شروع خواهد شد؟**

حزب اعتدال و توسعه عملکرد ۱۰۰ روزه دولت را در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های کوتاه‌مدت مورد بررسی قرار داده و آن را قابل قبول می‌داند، اما این در معنای آن نیست که نقد دلسوزانه بر اساس مأموریت سیاسی احزاب نداشته باشیم. توقع حزب اعتدال و توسعه از احزاب فدرالی و حتی احزاب اصولگرا هم کمتر است و ما تا الان هیچ نقدی بر کارکرد دولت نداشته و چشم‌داشتی هم از دولت ندارد به رغم اینکه متأسفانه دولت به حزب اعتدال و توسعه کاملاً پشت کرده و به رغم این موضوع ما هیچ سهم خواهی از دولت مطرح نکردیم. انتظار خاصی از دولت و آقای دکتر پزشکیان برای حزب و ستاد‌هایمان در کل کشور که بسیار هم فعال بودند، نداریم اما دنبال اخبار خرسندکننده اجتماعی، اقتصادی و یا جهت‌گیری‌های به موقع خارجی هستیم.

◀ **چرا از دولتی که نقشی در پیروزی آن داشتید؛ سهم‌خواهی نمی‌کنید که بعدها پاسخگوی جامعه هم باشید؟**

حزب اعتدال توسعه معتقد به شایسته‌سالاری است و از این جهت سهم‌خواهی نمی‌کند، اما این مورد هیچ‌گاه مأموریت یک حزب سیاسی را در نقد دولت از بین نخواهد برد. دولت چهاردهم در یک زمان بسیار پرتنش قدرت را در دست گرفته و با چالش‌های بسیار جدی روبه‌روست. در داخل با چالش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مواجه است و در خارج از مسائل مربوط به فلسطین و غزه و لبنان گرفته تا موضوعاتی مانند انتخابات آمریکا.

◀ **آنچه خواست مردم از دولت است بهبود مناسبات خارجی برای کاهش فشار اقتصادی است؛ آیا زمان آن نرسیده که در این ارتباط از دولت مطالباتی داشته باشیم؟**

مردم در حال تحمل گرانی‌هایی هستند که دل آنها بسیار پیچیده شده. تورم کنونی البته نتیجه عملکرد دولت در طول ۱۰۰ روز گذشته نیست، بلکه علاوه بر مشکلاتی که از قبل مانده، مافیاهای اقتصادی هم در این میان نقش دارند و شرایط را بر مردم سنگین کرده‌اند. اینکه بگوییم سکوت احزاب در معنای قبول عملکرد ۱۰۰ روزه

ما با پاره‌ای از انتصابات در این دولت مخالفیم اما با تزریق ناامیدی هم مخالفیم. اینکه در بحث مدیران استانی و وزرای دولت چگونه عمل کرده، در انتظاریم که نتیجه عملکرد این مدیران را مشاهده کنیم

آرمان ملی

پزشکیان در وفاق با کانون‌های

قدرت موفق و در وفاق با مردم

ناموفق عمل کرده

دفاع کنند. فارغ از انتصابات در دولت که حق رئیس‌جمهور است دولت شعارهایی در زمینه سیاست خارجی و برخی از سیاست‌های داخلی مانند حل مسئله فیلترینگ داده است که هرچند کام‌هایی برداشته شده، اما هنوز دستاورد محسوسی نداشته است. این مورد از جمله انتقاداتی است که به دولت کنونی به عنوان یک دولت اصلاح‌طلب صورت می‌گیرد که با شعار وفاق کارش را آغاز کرد. البته تاکنون کسی نسبت به این انتقادها واکنش نشان نداده است. «آرمان ملی» برای بررسی عملکرد دولت چهاردهم با محمد جواد هروی عضو شورای مرکزی حزب اعتدال و توسعه از احزاب اصلاح‌طلب حامی دکتر پزشکیان به گفت‌وگو پرداخته است سخنگوی حزب اعتدال و توسعه ضمن حمایت حزب متبوعش از دولت با توجه به گذشت ۱۰۰ روز از عمر دولت دغدغه‌های بدنه جریان اصلاحات را نیز بررسی کرده است.

◀ **به انتصابات دولت نقدهایی فقط در محافل سیاسی مطرح می‌شود. چه زمانی قرار است این نقدها رسانه‌ای شود؟**

اگر بخواهیم انتقادی تند به عملکرد دولت داشته باشیم این انتقاد آن است که ما با پاره‌ای از انتصابات در این دولت مخلفیم اما با تزریق ناامیدی هم مخالفیم. اینکه در بحث مدیران استانی و وزرای دولت چگونه عمل کرده، در انتظاریم که نتیجه عملکرد این مدیران را مشاهده کنیم.

◀ **انتقارات حزب اعتدال و توسعه از دولت چیست؟**

انتظار ما از حزب دو دسته است. اولاً ما به رغم پشت کردن دولت چهاردهم به دولت اعتدال و توسعه هیچ نقد حزبی به دولت چهاردهم وارد نکردیم و نخواستیم به سبیل دولت رژیم ما در ارتباط با انتظارات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مردم نمی‌توانیم اظهار نظر نکنیم. مشکلات هست و آقای پزشکیان وعده‌های صریحی در برخی موضوعات مهم مانند فیلترینگ، برخی عملکردهای اجتماعی و پیوستن به FATF را مطرح کرده بودند اما هنوز هیچ یک از این موارد به نتیجه ملموس نرسیده است. در بلندمدت ما هم به عنوان منتقد جدی دولت چهاردهم وارد عرصه انتقاد خواهیم شد، اما اکنون زمان را مناسب نمی‌بینیم و هنوز معتقدیم که دولت در حال سنجش شرایط کشور است. در برخی وزارتخانه‌ها هیچ تغییری صورت نگرفته و افراد معتدل در کار نیستند. مسئولان از وفاق حرف می‌زنند اما خواسته‌های مردم تمکین‌کنند و شاهد تورم هنوز اجابت نشده است. بنابراین نسبت به آنچه در صدر و ذیل دولت می‌گذرد ما هم به عنوان یک حزب سیاسی و با نگرش اعتدال‌خواهان آن هستیم که دولت به وعده‌های خود عمل کند و در صورتی که زمان طی شود و دولت نتواند به خواسته‌های مردم تمکین‌کنند و شاهد رشد افسارگسیخته قیمت‌ها در بازار باشیم و عدم تحقق وعده‌های دولت و عدم واکنش منطقی و صحیح در مباحث خارجی به خصوص رفع تحریم‌ها FATF طبیعتاً حزب اعتدال و توسعه نیز از منظر صبورانه خود به منظر انتقادی وارد خواهد شد.

◀ **صدر روزه دولت پزشکیان را با صدر روزه عملکرد دولت حسن روحانی قابل‌مقایسه می‌دانید؟**

من معتقدم شرایطی که دولت چهاردهم در آن قرار گرفته سخت‌تر بوده است. خصوصاً اینکه در روز نخست پذیرش ریاست جمهوری شهادت اسماعیل هنیه را در تهران شاهد بودیم و بلافاصله درگیری‌ها با رژیم صهیونیستی و بعد از آن انتخابات در آمریکا و بازگشت ترامپ، همه این موارد شرایط را برای دولت سخت می‌کند اما قبول نداریم که به‌بانه‌های مختلف دولت نسبت به توقعات مردم استنکاف و اجتناب کند. شخصیت حادّی و باتجربه آقای پزشکیان و تیم او در دولت به‌تصور ما قدرت تعامل را دارد و می‌تواند از فشاری که وارد شده و از گردنه سختی‌ها عبور کند و ما به این مورد امداریم عراقچی و نوری قزلبچه کارهای جدی انجام دادند. ما تا مقطعی که احساس کنیم دولت خود را هماهنگ می‌کند، به دولت فرصت می‌دهیم اما اگر بعد از این احساس کنیم که همچنان مشکلات مردم بیشتر می‌شود، نه فقط در بحث افزایش قیمت سکه و دلار بلکه در بحث تعاملات جهانی و بحث مهاجرت نسل جوان به خارج از کشور و... در زمان خود به دولت فشار خواهیم آورد.

ما

اینکه دولت اعلام می‌کند این تغییرات در آمریکا برای

ما تفاوتی ندارد، قدری جای تعجب دارد. ما به عنوان

یک حزب سیاسی نمی‌توانیم بپذیریم که دولت در قبال

تغییرات در معادلات سیاسی جهان مثل انتخابات

ریاست جمهوری آمریکا بی‌موضع باشد. جالب اینکه

هم سخنگوی دولت و هم سخنگوی وزارت خارجه اعلام

کرده‌اند که برای ما فرقی نمی‌کند که در آمریکا و در سایر

نقاط جهان چه می‌گذرد. ما به عنوان یک حزب سیاسی

به این نگاه انتقاد داریم و به رغم اینکه رویکرد‌های مثبتی

را در بحث سیاست خارجی آقای عراقچی شاهد بوده‌ایم

اما

این نگاه دولت را می‌توان نقد کرد.

این

شرایط کنونی باید به دولت آقای پزشکیان فرصت

داد تا بتواند از این شرایط سخت خارج شود و بتواند یک

نگاه مناسب به مشکلات جامعه پیدا کند تا بتواند این

مشکلات را برطرف کند در غیر این صورت نقدها به دولت

رفته رفته جدی‌تر خواهد شد تا دولت بهتر با مشکلات

جامعه و خواسته مردم آشنا شود.

سیاست

دره‌یین

سرنوشت جمهوری‌ها در آسیای مرکزی

نقشه پوتین

از زمان حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲، رهبران آسیای مرکزی به‌طور فزاینده‌ای نسبت به سیاست‌های کرملین در قبال این منطقه رویکرد محتاطانه‌ای داشته و دارند. رسانه‌های روسی با استناد به تحلیل سیاستمداران این کشور مدعی‌اند که مرزها و حتی دولت‌های تشکیل‌شده آسیای مرکزی پس از فروپاشی شوروی، ممکن است ساختارهای موقتی باشند. تردیدهای مطرح‌شده توسط سخنرانان نمایندگان روسی در مورد مشروعیت و حاکمیت دولت‌ها در آسیای مرکزی معمولاً با احتیاط خاصی در منطقه تفسیر و به‌عنوان چالشی برای استقلال آن‌ها به‌ویژه در پس زمینه جنگ جاری در اوکراین لحاظ می‌شود. در این میان انگشت بسیاری از سیاستمداران روس به سمت قزاقستان و ازبکستان نشانه‌رفته است.

◀ **پلن ترسناک روسیه برای مرکز آسیا**

به نوشته دیپلمات، اغلب مفسران روسی مشروعیت تاریخی کشور - ملت‌های آسیای مرکزی را زیر سؤال برده و مفهوم استقلال آنها را هدف قرار می‌دهند؛ به‌عنوان مثال، در ژانویه ۲۰۲۴، میخائیل اسمولین، مورخ روسی در تلویزیون روسیه ادعا کرد که هویت‌های آسیای مرکزی مانند هویت ازبک‌ها و قزاق‌ها، ساخته‌هایی ساخته‌شده توسط اتحاد جماهیر شوروی هستند. او گفت: «به قومی از آن‌ها وجود نداشت.» اسمولین در ادامه استدلال کرد که از نظر تاریخی، آسیای مرکزی قبل از کنترل روسیه هرگز وجودی نداشته است. اما روایتهایی ارائه‌شده توسط روسیه و اقدامات این بازیگر برای تحت تأثیر قرار دادن هویت‌ها و مرزهای آسیای مرکزی، توسط کشورهای این منطقه به چالش کشیده‌شده‌است. حمله اسمولین به قزاق‌ها و ازبک‌ها برای مسکون‌نشین‌های بسیار خشن به‌نظر می‌رسد. ما ریا‌خاورو، سخنگوی وزارت خارجه روسیه در بیانیه‌ای موضع رسمی روسیه در باب سخنان اسمولین بیان کرد و گفت: «ماهیت مواضع او کاملاً ذهنی» است و «هیچ شهادتی با واقعیت‌ها ندارد.» با وجود اینکه کرملین نشان داد که چنین سخنانی بخشی از دستور کار رسمی سیاسی روسیه نیست، اما بسیاری از مردم آسیای مرکزی این روایت را تلاشی برای مشروعیت‌زدایی از استقلال و هویت خود می‌دانستند. چنین اظهاراتی حاکی از آن است که این روسیه است و نه مردم آسیای مرکزی که خود را به‌عنوان قدرت‌نمایی در منطقه معرفی می‌کند. یک ماه قبل از اظهارات اسمولین، زاخار بری‌بین، نماینده و رئیس مشترک حزب «روسیه عادل»، صراحتاً خواستار اذغام مجدد سرزمین‌های شوروی سابق شده بود. در دسامبر ۲۰۲۳، اوالحاق ازبکستان و دیگر کشورهای آسیای مرکزی را پیشنهاد و استقلال کرد که فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی باید پایان یابد. به گفته بری‌بین، از آنجایی که میلیون‌ها مهاجر آسیای مرکزی در روسیه هستند، روس‌ها می‌توانند ادعای مالکیت سرزمین‌های آسیای مرکزی را داشته باشند. مقامات ازبکستان لفاظی بری‌بین را رد کردند و آن را امریالیستی و برای روابط دو جانبه مضر دانستند. اگرچه وزیر خارجه روسیه از اظهارات بری‌بین فاصله گرفت، اما فرمان‌های چنین روایتهایی به تشدید تگرانی در آسیای مرکزی نیست به روسیه کمک کرده است.

◀ **نفوذ خزنده کرملین**

سخنرانان و سیاستمداران مختلف در روسیه پیوسته تلاش کرده‌اند استقلال کشورهای آسیای مرکزی را به هم‌سویی آن‌ها با روسیه مرتبط کنند؛ به‌عنوان مثال، یوگنی فتودوروف، عضو دوما‌ی دولتی روسیه به‌طور سیستماتیک دولتی بودن کشورهای آسیای مرکزی را به چالش می‌کشد و استدلال می‌کند که آسیای مرکزی و سایر جمهوری‌های پس از فروپاشی شوروی، این اتحاد را به‌طور غیرقانونی ترک و در نتیجه «منافع سرزمینی روسیه» را نقض کرده‌اند. فتودوروف به‌دلیل زیر سوال بردن مستمر تمامیت ارضی قزاقستان چه‌رهی شناخته شده است. در سال ۲۰۲۰، او ادعا کرد که قزاقستان پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ارضی خود را به‌عنوان هدیه به دریافت کرده و روسیه حق دارد این سرزمین‌ها را پس بگیرد. در سال ۲۰۲۳، فتودوروف مدعی شد که قزاقستان به‌جدا بی غیرقانونی قزاقستان و سایر کشورهای آسیای مرکزی از اتحاد جماهیر شوروی اشاره کرد. باز هم، چنین لفاظی تسمیوی را تزییم کرد که در آن استقلال کشورهای آسیای مرکزی مشروط به تأیید روسیه است که با نهج‌های بین‌المللی در تضاد است. مختار تلوربری، وزیر خارجه سابق قزاقستان در این باب گفت که اظهارات فتودوروف منعکس کننده موضع رسمی مسکو نیست، اما چنین روایتهایی به غرور شهروندان قزاق آسیب می‌رساند. سایر واکنش‌ها به این سخنان کمتر جنبه دیپلماتیک داشت.

◀ **تهدید مشترک**

رهبران آسیای مرکزی به‌طور فزاینده‌ای با یکدیگر و همچنین با شرکای بین‌المللی هم‌سوز شده‌اند. در ژانویه ۲۰۲۴، اتحادیه اروپا قطعنامه‌ای درباره آسیای مرکزی صادر کرد تا حمایت از استقلال و یکپارچگی منطقه را مجدداً اعلام و بر نقش همکاری منطقه‌ای در تقویت انعطاف پذیری در برابر فشارهای خارجی تأکید کند. این سند همچنین به نقش استراتژیک آسیای مرکزی در بیخود کاهش نفوذ روسیه نیز اشاره می‌کند و باعث ایجاد انگیزه برای اتصال در منطقه می‌شود. در این منطقه وجود پروژه‌هایی مانند ابتکار کریدور میانی که اروپا و آسیا را به هم متصل می‌کند و روسیه را دور می‌زند، سوسه‌کننده است. آن‌هم در شرایطی که قزاقستان و منطقه‌ای برای تضمین ثبات و امنیت در میان «فرسایش خطرناک پایه‌های اساسی نظام روابط بین‌الملل» شد. شوکت میرضیایف، رئیس‌جمهوری ازبکستان نیز بر اهمیت ایجاد هویت مشترک منطقه‌ای و همچنین «ارتقای منافع مشترک» کشورهای آسیای مرکزی تأکید و به افزایش همکاری با اتحادیه اروپا و چین اشاره کرد. موضع فعال قزاقستان و ازبکستان در فشار برای افزایش همکاری و یکپارچگی منطقه‌ای ممکن است، یکی از دلایلی باشد که این دو کشور اغلب هدف حملات کارشناسان روسی قرار می‌گیرند. با وجود لفاظی‌های نامناسب سیاستمداران و مفسران، موضع رسمی مسکو به‌طور رسمی در قبال آسیای مرکزی تغییر نکرده است. با این وجود، احیای محسوس تبادل‌ات و ارتباطات منطقه‌ای به رهبری روسای قزاقستان و ازبکستان برجسته شده است؛ چنین همبستگی نه‌تنها ممکن است به خاطر بهبود همکاری‌های منطقه‌ای باشد، بلکه نشان دهنده ایجاد چارچوب‌ها و تشکیل نهاد‌های چند جانبه و بلکه برای مقاومت در برابر نفوذ روسیه باشد. تلاش‌ها در داخل منطقه برای اتحاد و همبستگی و همچنین ایجاد اتحاد با بازیگرانی مانند اتحادیه اروپا بیش از پیش قابل توجه است.